

Colegiul Economic "Octav Onicescu" Botoșani
Anul școlar 2019-2020 (perioada cursurilor suspendate 11.03. – 12.06)
Disciplina *Psihologie*; Clasa a X-a
Prof. Paul Octav

Aptitudinile
Latura instrumental - operațională a personalității

Aptitudinile sunt însușiri sau complexe de însușiri psihice și fizice care determină performanțe în activitate.

Aptitudinile explică diferențele dintre oameni referitoare la posibilitățile lor de a-și însuși cunoștințe, priceperi, deprinderi etc.

Existența unei aptitudini se demonstrează întotdeauna prin reușita în activitate.

Aptitudinile se situează doar la nivel de posibilitate. În momentul în care o posibilitate se actualizează (este pusă în practică), ea se transformă într-o capacitate.

Gradul înalt de dezvoltare a unor aptitudini, însoțită de o combinație originală a acestora, este cunoscut sub numele de **talent**.

Se poate ridica întrebarea cu privire la originea aptitudinilor. Trei teorii încearcă să explice acest aspect.

1. *Teoria ereditaristă* - care consideră că aptitudinile sunt înnăscute. Această teorie întâmpină însă un obstacol major: cum se explică faptul că unii copii excelează în domenii de care părinții lor nici nu au auzit și, invers, cum se explică faptul că unii copii nu au nici o înclinație spre domeniile de excelență ale părinților ?
2. *Teoria ambientalistă* - care consideră că aptitudinile sunt dobândite în totalitate prin exercițiu. Această teorie nu poate explica de ce există diferențe atât de mari între oameni care exersează, se antrenează la fel de mult și la fel de bine .
3. *Teoria dublei determinări* - care consideră că, pentru a dobândi o aptitudine, este nevoie de ambele.

Clasificarea aptitudinilor

Ținând cont de gradul lor de complexitate, aptitudinile pot fi :

1. *Aptitudini simple*, care sunt omogene în ceea ce privește funcționarea lor, în sensul că influențează un singur aspect al activității (proprietăți ale simțurilor, ale memoriei, ale gândirii sau imaginației, ale atenției, limbajului etc.).
2. *Aptitudini complexe*, care sunt sisteme organizate de aptitudini simple. Ele asigură reușita într-un comportament complex (activitatea sportivă, artistică, profesională etc.).

Aptitudinile complexe, la rândul lor, se clasifică după gradul lor de generalitate în:

- a) *aptitudini speciale* - cele care asigură eficiența într-un anumit domeniu - ca aptitudinile muzicale, sportive, tehnice, interpersonale etc.
- b) *aptitudini generale* - care asigură eficiența în toate domeniile de activitate - ca spiritul de observație, anumite calități ale memoriei și, mai ales, **inteligența**.

Inteligența ca aptitudine generală

Este o aptitudine generală care la om se manifestă prin calitatea activităților centrate pe gândire.

Ea contribuie la formarea capacităților și la adaptarea cognitivă a individului în situații noi.

O serie de cercetători consideră că putem împărți comportamentele inteligente în 3 categorii:

- capacitatea de a rezolva probleme
- abilitatea verbală
- competența socială.

Despre inteligență au fost formulate mai multe teorii:

1. **Teoria genetică** (formulată de psihologul elvețian Jean Piaget).

Pleacă de la ideea că inteligența este o relație adaptativă între om și realitatea înconjurătoare. Fiind o formă superioară de adaptare, inteligența evoluează pe baza a două procese: *asimilare* și *acomodare*. Apariția inteligenței nu se produce brusc, ci este un proces care se desfășoară în mai multe etape (stadii):

- a) stadiul senzorio-motor (0 - 2 ani)
- b) stadiul preoperațional (2 - 7 ani)
- c) stadiul operațiilor concrete (7 - 11 ani)
- d) stadiul operațiilor formale (11 - 17 ani)

2. **Teoria psihometrică.**

Psihometria este domeniul din psihologie care se ocupă cu conceperea de teste care permit măsurarea obiectivă a unor calități psihologice.

Psihometria consideră că inteligența este o calitate psihică ce poate fi măsurată în mod obiectiv. Primul test de măsurare a inteligenței a fost conceput în 1905 de Alfred Binet și Teophile Simon la cererea ministerului educației din Franța care dorea orientarea școlară a elevilor în funcție de aptitudinile lor.

În 1915, L.M. Therman preia și îmbunătățește testul Binet-Simon propunând și celebrul concept **IQ** (intelligence quotient - *coeficient de inteligență*).

Coeficientul de inteligență (IQ) este raportul dintre vârsta mintală și vârsta biologică (vârsta efectivă, în ani).

$$\text{IQ} = \text{vârsta mintală} / \text{vârsta biologică}$$

IQ-ul se măsoară cu ajutorul unor teste specifice iar valoarea normală este între valorile 80 - 100.

Teoria psihometrică are tendința de a-i trata în mod obiectiv pe toți oamenii după același criteriu. Însă acest lucru nu este întotdeauna avantajos. Există oameni care excelează în domeniile abstracte ca matematica (despre care am spune că sunt extrem de inteligenți), dar care nu se descurcă în relațiile cu ceilalți sau au discursuri atât de slabe încât nu pot fi înțeleși. Sunt, de asemenea, persoane care se exprimă cu greutate dar care se dovedesc genii în artă sau în sport. Rezultă că nu există un singur tip de inteligență, ci mai multe.

3. Teoria inteligențelor multiple

Psihologul american Howard Gardner, studiind modul în care oamenii rezolvă problemele, a identificat 8 tipuri de inteligență (care au fost ulterior reevaluate la 7):

- inteligența lingvistică
- inteligența logico-matematică
- inteligența muzicală
- inteligența spațială
- inteligența naturalistă
- inteligența kinestezică
- inteligența interpersonală
- inteligența intrapersonală